

Історія села Антонівка

Історія - це дорога, але особлива. Довкола неї стоять ниви, ліси, села та міста...

Учені пильно вивчають отой дивний світ речей, що збереглися до нашого часу, читають старі рукописи та книги, пишуть історії сіл, міст, землі, краю, держави, людства. Так само вивчають минувшину й письменники, за допомогою уяви та знання створюють живі картини зниклого світу. Такі ж картини створюють і кінематографісти. Отож, дивлячись історичний фільм чи читаючи роман про минулі віки, дістаємо враження, що ми оживили міста і села, котрі тягнуться вздовж нашої історичної дороги.

А вона тече й тече вглибину – загадкова дорога історії. Спочатку біля неї поселень багато, більше й дослідників блукає у пошуках, далі – речей, будівель та книжок-рукописів меншає, згодом зникають і вони, залишаються лише спогади та кістки. Ще д- сліди на камені і в камені, а потім – темне й безмежне поле незнання, на якому де-не-де блимне вогник, і той вогник – наші здогади, фантазії та припущення.

Історія села Антонівка тісно пов'язана з історією села Городець. З середини 14 століття землі городецького поміщика сягали аж до річки Чака. У 1837 році жителі с.Городець вирішили побудувати цегляну церкву. До речі у Київському літописі згадується, що у 14 ст. на території села був цегляний собор. Пам'ять про його місце розташування не збереглася. Це пов'язано з тим, що на правому березі р. Вирки, до цього часу є рештки кургану, де поховані люди, які померли від чуми. Для будівництва необхідні були кошти села цих коштів не було, тому вони звернулись до поміщика. Внаслідок переговорів 40 десятин землі на березі річки Чака було продано 4 жителям села Городець у власність, одним із власників був Антон. Так жителі села Городець побудували церкву в 1837-1839р.р., а сім'ї, які купили землі в пана, заснували поселення, яке стало називатися Антонівкою інша легенда розповідає, що на місці Антонівки колись був невеличкий безіменний хутірець із кількох хатин. Якось в одній хаті виникла пожежа. В хатині було багато малих дітей, а їхні батьки в цей час були в лісі. Сусідський хлопчик першим побачив пожежу і кинувся в палаючу хату рятувати дітей. Йому вдалося винести з вогню всіх дітей, та на лихо в хаті лишилась його шапка. Він кинувся за нею і в цей час обвалилася палаюча покрівля. Відважний юнак загинув, а хutoryани на знак глибокої шани і вдячності назвали хутірець його іменем – Антонівка.

У 1903 році через поліські ліси почали прокладати залізничну колію, тому згідно інженерних даних, в межах певних відстаней, будували залізничні станції та преїзди. Один із переїздів був побудований на «козацькій дорозі», яка з'єднувала Степань з Бережницею. Ця дорога переходила через Антонівку. Тому на відстані 1км. від переїзду було збудовано залізничну станцію. Разом почали будувати будинки для залізничників. Тому поселенню дали назву найближчого села. З розбудовою села виникла потреба в уточненні його назви і тому за станцією закріпилась назва Антонівка.

В час польської окупації з вересня 1920 року по вересень 1939 року на території села була гміна. Поштова адреса була такою волинська губернія, Сарненський повіт, гміна Антонівка. Польські власті запровадили на захоплених

землях жорстокий військово-поліцейський режиму всі, хто висловлював незадоволення політикою польського уряду, ставили на поліцейський облік і строгий контроль. У 1922 році була відкрита початкова польська школа. У 30 роках 20 століття поміщик Пурба побудував костел, який пізніше був знищений. На початку 20 століття у 20 роках тут поселялися в основному євреї й поляки. В цей час українське населення поселялось на хуторах. Жителі Антонівки були міщани, а населення хуторів та Будуща – батраками. У 1939 році, після приєднання західноукраїнських земель до складу Радянського Союзу, гміни припинили своє існування і радянська влада в кожному населеному пункті утворила сільради. Приєднання нашого краю до складу Української РСР, без сумніву було подією історичної ваги, оскільки вперше за багато століть українці з'єдналися в межах єдиної України. Разом з тим уже перше знайомство з радянською системою виявилось для західних українців багато в чому негативним досвідом. 24 березня 1940 р. у житті трудящих с. Антонівка запам'яталося на довго – проходили вибори до Верховної Ради СРСР і Української РСР прийняти участь в яких можна було всім, незалежно від національності і майнового стану.

Сонячного літнього дня 22 червня 1941р. облетіла тривожна звістка – війна, фашистська Німеччина напала на нашу державу. Проти німецької агресії піднялися мільйони людей України в тому числі жителі сіл Антонівка та Чаква. Серед них Салівонік Ф.Я., Волочнюк О.А., Шарий Д.В., Драглюк П.І., Волосячик АюО., Колмак І.С., Кукла Я.С., Тарасюк Ф.М. та інші. Наш край за короткий час був завойований військами Німеччини і наша територія була включена до Рейх комісаріату «Україна» з центром у місті Рівному. В Антонівці розміщувався гарнізон Радянських військ, призначений для охорони життя активістів радянського управління.

Тому на території нашого краю почалася діяльність організація партизанів-націоналістів, яка поширилася на багато регіонів Волині і Полісся. З'єднання Тараса Бульби-Боровця підтримувало рух Бандери, але проводило самостійну діяльність. Це знайшло відображення у контактах, які встановив Тарас Бульба-Боровець уже в травні 1942р. з представниками центрального штабу радянських партизанів. В 1943 році радянські війська вступили на територію України, і УПА опинилася перед загрозою війни на два фронти. З літа 1943 року частішали сутички УПА з радянськими партизанами. Спроби переговорів з представниками з'єднань О.Сабурова, С.Ковпака, Д.Медведєва, А.Бегми не дали реальних наслідків. У 1943 році посилювалося протистояння загонів УПА і радянських партизанів. Бої між ними велися у багатьох місцях, зокрема у поліських лісах. В міру наближення фронту і відступу німецьких військ значна кількість партизанів зосередилася в нашому краї. Так 27 квітня 1943 року група партизан загону ім. Кармелюка (під командуванням Пасічника) пустила під укіс ворожий ешалон на перегоні Антонівка – Рафалівка. Друга група бійців на цій же колії підірвала ще один поїзд, під укіс пішло 14 платформ з танками і літаками, 20 вагонів з вантажем.

Було виведено з ладу 70 метрів залізничного полотна. В районі станція Антонівка було бомбардировано санітарний ешалон з радянськими солдатами, тіла загиблих з різних куточків країни і нині спочивають в братській могилі під розлогим дубом, який є свідком тих подій. У зв'язку із значною перевагою

радянських сил – наступаючою Червоною Армією і партизанів – загони УПА не атакували ні перших, ні других. Після проходження лінії фронту боротьбу проти загонів УПА взяли на себе спеціальні з'єднання НКВС.

Наше село було звільнене від німецько-фашистських окупантів у січні 1944 року частинами першого Українського фронту під командуванням генерала Ватутіна. Після визволення нашого краю почалася масова мобілізація чоловічого населення на фронт до закінчення Другої Світової війни.

Під час Другої Світової війни єврейське населення було винищено, в їх порожніх будинках поселялись люди з навколишніх сіл для тимчасового проживання. В післявоєнний період великими темпами почало розбудовуватись село Антонівка і добровільно-примусово переселялись в село Антонівку переселенці-українці з Холмщини, робітники ліспромхозів з східної України. 1 1946 році в селі Антонівка було побудовано Антонівську сільську раду, а наступного року відбулися вибори. Першим головою було обрано Бичка Михайла Петровича, а секретарем – Москалик Ольгу Федорівну.

На території Антонівки в 1946 році збудоване нове приміщення Антонівського лісництва, яке вирощує кожного року сотні гектарів лісокультур. В прилеглих лісах мешкає багато звірів та птахів, ряд яких занесено до Червоної книги України. В 1964 році був відкритий лісозаготівельний пункт, де працювало понад 800 працівників з Антонівки та прилеглих сіл. До 1950 року не застосовувалася автоматизація виробничих процесів, лише з побудовою електростанції на 40 кіловат була змінена ручна праця на автоматичну. В 1963 році лісодільниця нараховувала 30 автомашин, 8 тракторів, 3 електростанції які працюють на лісних ділянках. Крім того, біля п'ятдесяти бензопил для розпилки лісу та 6 тракторів для погрузки. Продукція лісодільниці направлялася в різні сторони Радянського Союзу. З 1956 1961 року на лісодільниці було побудовано приміщення їдальні, гуртожитку, крамниці, хлібопекарні та 4 двоквартирні будинки. Сьогодні на території села розміщується центральний офіс Володимирецького ДЛГ. Наше лісове господарство одне з найбільших по площі у лісовій галузі країни. Охоплюючи Володимирецький і Зарічненський райони, воно розкинулось більш як на 88тисяч гектарів , з яких понад 77 тисяч гектарів – лісові насадження. Володимирецький ДЛГ експортує ліс як в Україну так і за її межі. Технічну деревину відправляють в Угорщину Словаччину, Румунію. Закуповують будівельний ліс – Польща і Туреччина.

В 1903 році почалося прокладання залізниці, що з'єднала міста Сарни і Ковель. В 1958 році було збудовано новий залізничний вокзал, а в 1962 році збудовано ДЕПО вузькоколійної залізничної дороги, де проводиться ремонт паровозів та вагонів.

Антонівка село відоме не тільки в Україні, а і за її межами завдяки вузькоколійці Антонівка – Зарічне, що є світовою унікальністю. Це старенький, єдиний у Європі поїздок, що перевозить людей. Народ назвав її «кукушкою» за специфічний звуковий сигнал. І цей диво-витвір 19 століття й досі бігає крізь ліси і поля, болітця і пригірки двома паралельними рейсами із Антонівки у Зарічне і з Зарічного в Антонівку. В Антонівці «кукушка» прописана і живе, дякуючи

антонівським залізничникам та совісним керівникам Рівненського і Львівського залізничних відомств. Вузькоколіяка має 100 літ, стільки викарбувано на її рейках. Зберігаються відтиски 1887р., 1905р., 1910р. рейку датовану 1910 роком залізничники вилучили і відправили в музей. Але більш точною датою введення цього відрізка залізниці вважають 1905-1910рр. історична доля нашої вузькоколіяки вирішувалась у лютому 1883 року, коли царський уряд прийняв рішення про спорудження залізничних шляхів, зокрема й стратегічного значення Вільно – Ровно. З 1866 по 1890 рік протяжність сталевих магістралей у царській Росії зростає у 7,3 рази. А будівництво залізничного полотна у південно-західному напрямку (Волинське полісся) ініціювалося клопотанням самого військового міністра царського уряду. На пректуванні і будівництві залучалися кошти місцевих магнатів, харчо- та лісопереробників. Біля села Хиночі вузькоколіяка розгалужувалась на Дубровицю, але цю вітку знищено в роки Великої Вітчизняної і від неї зберігся лише земляний насип. Вузькоколіяка мала простягатися через Володимирець, однак поміщик не виділив своєї землі під забудову, тому пролягла вона в обхід Володимирця. Поміщик Бльох побудував вузькоколіяку між Володимирцем і Антонівкою для того, щоб вивозити ліс до річки Горинь для сплаву з цієї залізниці залишився земляний вал, названий у народі «Бльоховою дорогою». Із завершенням будівництва цих доріг лісорозробки посилювались і стали в нашій місцевості постійним місцем роботи для безземельних селян.

Так що населення їздить царською дорогою, яка пережила і світові війни і багато-багато правителів. На жаль, все частіше і частіше не окуповуються маршрути поїздки. «Кукушкою» користується найчастіше ті, хто не може викинути зайву копійку на проїзд – це пенсіонери, багатодітні сім'ї, учні, студенти. Поїздок щороку возить туристів із Німеччини та Голландії, а в серпні 2005 року з Антонівки вагоном спец-потягу «кукушка» мандрували журналісти провідних газет України, телевізійники з каналу УТ-1. чимало побачили гості, що мандрували в такому історичному поїзді, надивилися історико-культурних дивовиж древнього полісся. Але основною проблемою сільського зеленого туризму є відсутність нормальної інфраструктури. Перш за все - нормальних доріг.

З 1954 року почало працювати відділення зв'язку, було побудовано амбулаторний пункт та відкрито дільничну лікарню на 25 місць, зубопротезний та фізіотерапевтичний кабінет. Село Антонівка було повністю радіофіковане, до кожного двору листоноші своєчасно доставляють газети, журнали та листи.

На території села розміщене Антонівське споживче товариство. З 1961 року відкрито нове приміщення Антонівської «Чайної», де завжди можна було покуштувати смачні страви, а також було обслуговування клієнтів на дому. З часом приміщення «Чайної» було перебудовано в кафе-бар «Зустріч». Поступово мережа магазинів Антонівського споживчого товариства розширюється. Було побудовано магазин «Все для дому». Поряд з державними на території села

розташована мережа приватних магазинів. Свої послуги населенню надає перукарня «Валерія».

Колись окрасою і гордістю села був Володимирецький льонозавод, на якому активно велася переробка льону. Проте він працював недовго – всього 12 років, але з появою його значно зріс добробут села. З настанням кризи в державі він припинив свою роботу. На сучасному етапі залишки приміщень льонозаводу височать на пагорбі, як пам'ятник нашій безгосподарності.

Серед закладів освіти в селі працює дитячий дошкільний заклад «Дубок». На сучасному етапі його відвідує 162 дитини. Поряд з дошкільним закладом, серед мальовничого дубового лісу розташована Антонівська загальноосвітня школа I – III ступенів, де навчається 324 учні.

Історія навчального закладу бере початок з 30-х років XX століття. В 1946 році на території села Антонівка була відкрита середня та вечірня школи. В 1991 році було побудовано нове приміщення школи. 2002 року Антонівську загальноосвітню школу було реорганізовано в Антонівський ліцей, з 2006 року – в ЗОШ I – III ст..

На території села Антонівка в 1994 році силами і коштом жителів сіл Антонівка та Чака була зведена Свято-Іллінська церква Московського патріархату, також функціонує церква ХВС, що налічує понад 100 прихожан.

Село Антонівка з кожним роком розбудовується. Живуть у ньому хороші і працьовиті люди: вчителі і лікарі, залізничники і службовці, селяни і бізнесмени, які працюють на благо наших людей і нашої рідної держави – України. Сьогодні ми з гордістю можемо представити наших земляків, які живуть і працюють в різних куточках нашої країни і за її межами:

Володченко Володимир Федорович – заслужений будівельник України. Генеральний директор приватного будівельного підприємства «Еталон». Генерал-лейтенант козацького війська.

Денисюк Ігор Іванович – радник генерального директора «Хартроненерго», перший заступник директора відокремленого підрозділу «Атомкомплект».

Воло щук Микола Васильович – головний інженер з ТБ «Київенерго».

Мазанов Борис Степанович – м. Мінськ, заступник генерального директора тракторного заводу «Амкадор».

Десятник Олександр Олексійович – кандидат фізико-математичних наук.

Ярма шик Микола Андрійович – начальник пожежної служби м. Санкт-Петербург.

Підготувала

Протосовицька Н.